

Karolina Meinecke – královna z Blanska

Obsah

Dětství /1/

Seznámení s Williamem a další osudy /2-4/

Nemoc a nový sňatek /5-6/

Nový začátek /6-7/

Příchod do Blanska /7-8/

Důvěrník Karel Teubner /8/

Poslední Vánoce /8-9/

Zrození legendy /9-10/

A jak probíhal život dalších aktérů tohoto příběhu? /11/

Hans Georg Meyer /12/

Karolina a Blansko /12-14/

Osud Karoliny Meinecke „královny z Blanska“ splňuje všechny atributy romantického příběhu - je to příběh jako z Červené knihovny.

V minulosti se k němu vracela spousta autorů, námátkou Jindřich Wankel nebo Josef Pilnáček.

V románu by skončil šťastně, svatbou a slovy: „... žili spolu šťastně až do smrti“. Skutečnost však byla jiná a její poslední dějství se odehrálo v Blansku.

Dětství

Vše začalo nedaleko Hannoveru, kde se do rodiny barona Johanna von Linsingen (1724 – 1795) a jeho mladé manželky Luisy von Schrader (1750 – 1781) narodila dcerka pokřtěná jako Karolina Charlotta Dorothea. Na svět přišla v roce 1768 a její dětství, i když mnoho informací nemáme, se zcela jistě

nelišilo od dětství jiných dětí narozených do zajištěných šlechtických rodin té doby.

Karolina v dětství

Seznámení s Williamem a další osudy

Hannover v 18. století tvořil personální unii s Velkou Británií. Na britském i hannoverském trůnu seděl král Jiří III. (1744–1818). S manželkou Charlottou Sofií zplodil celkem 15 dětí a jeho syn William, pozdější vévoda z Clarence (1756–1837), je dalším hrdinou tohoto příběhu.

Princ William byl námořník a těžkosti života na moři si vynahrazoval na pevnině. Stejně jako jeho bratři trávil volný čas s milenkami, pitkami a hazardem v kruhu mladých šlechticů. Jeho výstřelky byly čím dál divočejší, a tak se královská rodina nakonec rozhodla poslat Williama na nějaký čas do ústraní.

Karolinin otec baron von Linsingen, pozdější generál, se těšil přízni královského dvora, především královny Charlotty Sofie a tak volba padla nakonec na Hannover a rodinu barona von Linsingen.

V dubnu 1790 vstoupil William poprvé do Linsingenova domu a jeho životní osudy se protnulý s Karolininými. William byl zvyklý na úspěchy u žen a neznal odmítnutí. Karolina zpočátku jeho náklonost odmítala a právě to ho

možná tolik ke Karolině poutalo. Vzájemná náklonnost se nedala lehce utajit a Karolinina otce značně znepokojovala.

Baron jako starostlivý otec a čestný muž informoval královnu o situaci, která ho tak zneklidňovala a tajně doufal, že zásah matky bude mít úspěšný konec. Královna ho však žádala, aby vztahu mladých lidí nebránil a předpokládala, že přelétavý William zakrátko obrátí svůj zájem jinam.

Princ si to vysvětlil jako rodičovský souhlas a požádal Karolinu o ruku.

O důsledcích svého rozhodnutí William pravděpodobně neuvažoval, v pořadí čekatelů na trůn byl až třetí. Karolina si byla vědoma nerovnosti jejich společenského postavení, ale nakonec svolila. Tajný sňatek byl stanoven na 21. srpen 1791 a měl proběhnout za svítání.

Do věci byli zasvěceni pouze Karolinin mladší bratr Arnošt (1775 – 1853), princův pobočník lord James Naper Dutton (1744 -1820), pastor Loyd a dva sloužící. Jako místo obřadu byla zvolena lesní kaple nedaleko lázní Pyrmont. Obřad byl protestanský, bez tehdy obvyklé svatební smlouvy, ale podle anglických zákonů platný.

Tajemství zůstalo tajemstvím více než rok. Až v srpnu 1792, když Karolina otěhotněla, se William svěřil matce. A skandál byl na světě.

Koncem 18. století bylo zhola nemožné, aby se pouhá baronesa mohla stát ženou prince z královské krve. William sice nebyl následník trůnu, ale král Jiří III. nebyl pro opakované záchvaty šílenství (trpěl pravděpodobně maniodepresivní psychózou) téměř schopen vlády, následník trůnu princ z Walesu trpěl tuberkulózou a nebylo jisté, zda se trůnu vůbec dožije. Další z Williamových bratrů, vévoda z Yorku, byl v Anglii pro změnu značně nepopulární. Královnin zrak upíral k Williamovi, jako poslední naději rodiny – pokud se má William jednou stát králem, nesmí se kompromitovat morganatickým manželstvím.

Romantický dvojportrét Karoliny a Williama

Královna Charlotta Sofie usilovala o zrušení manželství pokud možno ve vší tichosti. Na mladé manžele byl vyvíjen silný nátlak, který především psychicky labilní Karolinu deptal. Neustálé nervové vypětí a těhotenství se na Karolinině stavu těžce podepsalo a 12. listopadu 1792 předčasně porodila syna.

A tady se objevují dvě verze celého příběhu. Začneme tou první, romantickou. Dítě, přestože bylo nedonošené, přežilo. Rodinný lékař, přítomný u porodu, oznámil matce a princovi smrt dítěte, ve skutečnosti však byl chlapec převezen do Göttingenu, kde se dostal na vychování do bohaté židovské rodiny Meyerů. Podle další, a dle mého názoru pravděpodobnější verze, se dítě narodilo mrtvé a bylo v tajnosti pochováno.

William pobyl v Driburgu ještě několik týdnů a do Anglie se vrátil až koncem listopadu 1792.

Karolina se vrátila do Hannoveru a napsala královně dopis, v němž potvrdila svůj souhlas s rozvodem.

Tajně uzavřené manželství bylo i tajně rozvedeno.

Nemoc a nový sňatek

Karolina prožívala krušné chvíle – přišla o dítě, manžela a byla společensky znemožněna. Trpěla depresemi, horečkami nervového původu, blouznila. Koncem roku 1794 se její zdravotní stav prudce zhoršil. Stále častěji upadala do bezvědomí a intervaly mezi jednotlivými záchvaty se zkracovaly.

Romantický příběh, který jsme doposud sledovali, se náhle mění v tragedii. Karolina jednoho dne upadá do bezvědomí a neprobírá se. Leží bledá, podivně strnulá a lékařům se nedaří nahmatat puls ani zjistit jiné známky života. Závěr je jasný – nastala smrt. V posledním okamžiku však vstupuje rázně do děje mladý lékař Adolf Meineke(1762–1826). Je jedním z ošetřujících lékařů a také je svědkem Karolininy „smrti“.

Karolina je prohlášena za mrtvou, uložena do otevřené rakve a otec, baron Linsingen, připravovuje pohřeb své dcery. Podivín Meineke nesouhlasí a nakonec dosáhne svého. Karolinu přenesou na lůžko a lékař se snaží o nemožné. Koncem roku 1794, po několika dnech domnělé smrti, se šestadvacetiletá Karolina von Linsingen opět vrací k životu.

Okolí její návrat do života považovalo za zázrak a z Karoliny se stala „ta, která přežila svou smrt“.

Nemoc, která byla patrně psychického původu, ji nadosmrti poznamenala. V příštích letech se u ní záchvaty podivné strnulosti začnou opakovat a údajně se během nich objeví u Karoliny i schopnosti senzibila. Ke zděšení svého okolí dokáže v tomto stavu barvitě popisovat budoucí události, které se údajně pak přesně podle jejích slov odehrávají. Tehdejší doba přála romantice a my si dnes o této historii můžeme myslet co chceme.

Podle dnešních lékařských znalostí se mohlo jednat o katalepsii nebo katatonii. Tyto stavy mají některé společné projevy – strnulost a ztuhlost končetin nebo celého těla, narušení komunikačních schopností – pacient oněmí nebo ztratí řeč, je netečný k okolí, má zpomalené dýchání a nitkovitý tep. Příčiny mohou být různé – schizofrenie, Parkinsonova nemoc nebo

epilepsie. V některých případech je spouštěčem extrémní psychický šok. To byl možná i Karolinin případ.

Podobné případy, kdy osoby ve stavu ztuhlosti byly prohlášeny za mrtvé a následně pohřbeny, se občas stávaly a tak pravděpodobně vznikly historiky o nemrtvých navracejících se z hrobu.

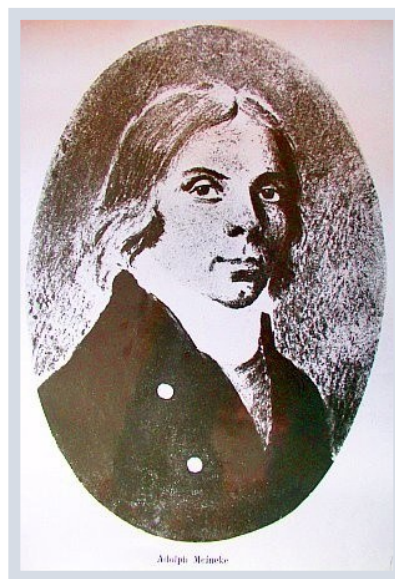
Proto v roce 1755 bylo nařízeno pohřbívat nejméně 2 dny po smrti, v případě infekce či epidemie měl pohřeb proběhnout co nejdříve.

Nový začátek

Karolina se rozhodla začít nový život a tak po smrti starého barona Linsingena, na jaře roku 1795, přijala nabídku Adolfa Meinekeho a 24. září 1795 se konala svatba.

*Medailon s reliéfním portrétem
Karoliny Meineke z posledních let života*

Adolf Meineke

Adolf Meineke byl podivín plně oddaný své vědě – medicíně a chemii. Je popisován jako zamlklý člověk, bez blízkých přátel a známých. To přinášelo do manželství napětí a mladá rodina, do které se narodili v průběhu dvou let dvě děti - dcera Henrietta (1795–1849) a syn Jindřich (1796–1809), neměla ustláno na růžích.

Žijí v Berlíně, kde Adolf založil chemickou továrnu balancující neustále na pokraji krachu a Karolína se tak musí poprvé v životě vypořádat s existenčními starostmi. Další rána osudu nenechá na sebe dlouho čekat, jediný syn umírá náhle v pouhých třinácti letech.

Příchod do Blanska

Ve stejné době starohrabě František Hugo Salm – Reifferscheidt (1776–1836) nabídne Meinekemu jako uznávanému chemikovi místo horního rady v rostoucích blanenských podnicích. Dostane plat 1000 zlatých ročně a k tomu ještě 250 zlatých v deputátu. Meineke příliš neváhá a celá rodina se vydává na dlouhou cestu na Moravu. V prosinci 1809 tak Karolína poprvé přijíždí do Blanska.

Pobyt v Blansku přinesl do Karolinina života tolik vytoužený klid, i když přechod z Hannoveru a Berlína nebyl jednoduchý. Blansko bylo v té době malé provinční městečko s přibližně tisícovkou obyvatel.

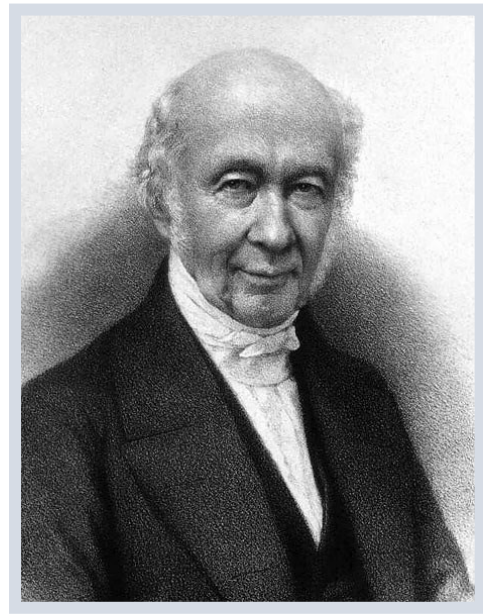
Meinekeovi obývají rozlehlý byt v prvním patře blanenského zámku a jejich finanční situace se pomalu zlepšuje. Blízkým přítelem rodiny se stává majitel panství Hugo František starohrabě Salm (1776–1836).

Karolinin manžel si však v Blansku díky své podivínské povaze nadělal řadu nepřátel. Došlo k otevřenému konfliktu s hlavním pokladníkem železáren, kterého veřejně obvinil z krádeže. Spor se táhl delší dobu, až se nakonec Adolf omluvil a raději se sám rozhodl ze starohraběcích služeb odejít. Rodina se opět stěhuje.

Tentokrát do Moravské Třebové, kde Adolf doufá uskutečnit svůj sen o založení další chemické továrny. Jsou to ovšem plané naděje a Meinekeovi se opět propadají do hmotné nouze.

Starohrabě Hugo Salm

Karl von Reichenbach

Důvěrník Karel Teubner

V březnu 1813 má Karolina po dlouhé době opět důvod k radosti – jediná dcera Henrietta se na jaře 1813 vdává za Karla Teubnera, pozdějšího správce blanenských železáren. Teubner ji v mnohém nahrazoval zemřelého syna a ona k němu chovala naprostou důvěru.

Údajně mu v několika dopisech vylíčila svůj příběh o tajném sňatku s princem Williamem. Předala mu do úschovy Williamovy dopisy, ale také si Karla zavázala trvalým mlčením. Ani Meineke, ani vlastní dcera, a tím spíš kdokoli další, se totiž za jejího života nesměli nic z toho dozvědět.

Blansko navštíví ještě rok poté, kdy se manželům Teubnerovým narodí první z pěti dcer, Ema.

Poslední Vánoce

Vánoce roku 1815 také tráví v Blansku, brzy po příjezdu však těžce onemocní a v poslední lednový den roku 1815 šestačtyřicetiletá Karolina Meineke na blanenském zámku umírá, podle zápisu v matrice „na vysílení“. Byla pochována v Blansku na hřbitově u kostela sv. Martina 4. února 1815. Hřbitov o pár desítek let později zanikl a tak dnes již neznáme přesnou

polohu místa jejího posledního odpočinku, víme jen, že se nacházelo v blízkosti kostela.

Sterberegister. Bei Markt Blansko.							
pag. 98. Zeit des Absterbens	Haus- nummer, und Ort.	Namen des Gestorbenen.	Reli- gion.	Ge- schlecht	Ehens- stand.	Krankheit, und Todesart.	Ort der Bestattung
17			Protestantisch.	Weiblich.			
		Im Jahr 1815.					
17. März 1815	1.	Karoline Meineke, geb. von Adolph Meineke, Doktor der Medizin zu Gohlis in Grim	1	1	45.	Starb an Gehirn- Schlaganfall	Im Friedhof zu Blansko

Zápis o úmrtí Karoliny Meineke

Zdálo by se, že Karolininou smrtí celý příběh končí, opak je pravdou – rodí se legenda. Karolininy dopisy adresované Karlu Teubnerovi začínají žít svým vlastním životem...

Zrození legendy

V roce 1818 poprvé do Blanska zavítá Karel von Reichenbach¹. Sblíží se s Karlem Teubnerem a po jeho náhlé smrti v roce 1825 a o rok později po smrti Adolfa Meinekeho, se snaží být mladé vdově s pěti dětmi všemožně nápomocen. Z vděčnosti mu pak předává Henrietta Teubnerová svazek matčiných dopisů nalezený v manželově pozůstalosti. Reichenbach je pak leta pietně uchovává v zásuvce psacího stolu a až krátce před svou smrtí se rozhodne, že by neměly upadnout v zapomnění. Obrací se na rodinu von

¹ Karl Ludwig von Reichenbach, baron (1788 – 1869) – Významný chemik, geolog, metalurg a přírodovědec., objevitel například parafinu a fenolu. Zajímal se o Moravský kras, prováděl zde zkoumání a výškopisná měření. Ke konci života se začal zabývat senzitivními jevy, postupně se z něj stal podivín stránící se lidí. Zemřel zcela opuštěn v Lipsku.

Linsingen a s pomocí Karolinina prasynovce Georga von Linsingen spatří v roce 1880 světlo světa knížka „*Karolina von Linsingen, choť anglického prince*“. Kniha vzbudí velký ohlas, i když na přání rodiny jsou některé důležité údaje pozměněny nebo zamlčeny.

Originály dopisů se po Reichenbachově smrti dostaly do držení rodiny Linsingenů a jejich stopa definitivně mizí za první světové války v Německu.

Od té doby vyšlo o příběhu Karoliny a Williama množství knih a studií, bylo natočeno několik filmů. Autoři ani čtenáři se však dodnes nemohou rozhodnout – je to pravdivý příběh nebo jen romantická legenda?

Památník u kostela sv. Martina

A jak probíhal život dalších aktérů tohoto příběhu?

William se stal opravdu králem, nastoupil na trůn v roce 1830 po svém bratru Jiřím IV jako William IV. Až do nástupu na trůn pokračoval v námořnické kariéře, dotáhl to na velkoadmirála a prvního lorda admirality. Zasloužil se o modernizaci válečného i obchodního loďstva a lidštější podmínky služby. Zrušil například bičování mužstva pověstnou devíticásou kočkou (vyjma vzpoury), podporoval stavbu prvních válečných parolodí. Přezdívalo se mu „Sailor-King“.

Po návratu do Anglie vedl poměrně volný život. V roce 1790 se jeho milenou stala herečka Dorothea Jordan (1761–1816). Společně splodili deset nelegitimních potomků. Jedním z potomků Williama a Dorothey je i bývalý britský premiér David Cameron.

Dorothea Jordan (1761–1816)

V roce 1811 se vztah Dorothey a vévody Williama po jedenadvaceti letech rozpadl kvůli nátlaku královské rodiny, která chtěla, aby si našel vhodnou manželku. Dcery byly ponechány v její péči, zatímco o syny se staral William. Díky vysokým částkám, které dostávala nejen pro sebe, ale i pro své děti, se již nemusela vrátit na jeviště.

Krátce před smrtí se přestěhovala do Francie. Zemřela osamělá a v chudobě. Byla pohřbena na městském hřbitově v Paříži.

William se oženil až dva roky po její smrti, v roce 1818. Manželství s královnou Adelaidou von Sachsen-Meiningen (1792–1849) zůstalo bezdětné² a tak se po jeho smrti v roce 1837 otevřela cesta k trůnu jeho mladičké neteři, pozdější královně Viktorii, i když „skutečný dědic trůnu“ byl ještě naživu.

² Královna během pěti let porodila 5 dětí, narodily se však mrtvé nebo zemřely krátce po narození

Hans Georg Meyer

V Göttingenu, v bohaté židovské rodině Rubena Meyera a jeho manželky Johanny Berthy Gumprechtové, žil chlapec jménem Josef Meyer. Jako datum jeho narození se uvádí 25. květen 1792. Na rozdíl od ostatních sedmi Meyerových dětí však v zápisu o jeho narození chybí slůvko „manželský“.

V roce 1808 se zapsal na univerzitu v Göttingenu, svůj pozdější život pak spojil s vojenskou uniformou.

V roce 1815, kdy se dozvěděl pravdu o svém původu, se nechal pokřtít a nadále vystupoval pod jménem Hans Georg Meyer. Poté začala jeho kariéra výrazně stoupat.

Stihl se dvakrát bohatě oženit, stal se hannoverským dvorním maršálem, generálporučíkem jezdeckva.

Nikdy se nepokusil uplatnit svoje „nároky“ na trůn, pravděpodobně si uvědomoval, že by více ztratil, než získal. Byl držitelem mnoha řádů a vyznamenání za statečnost v boji a oblíbencem hannoverského královského dvora. Zemřel v roce 1863 v Hannoveru. Jeho potomci žijí v Německu dodnes.

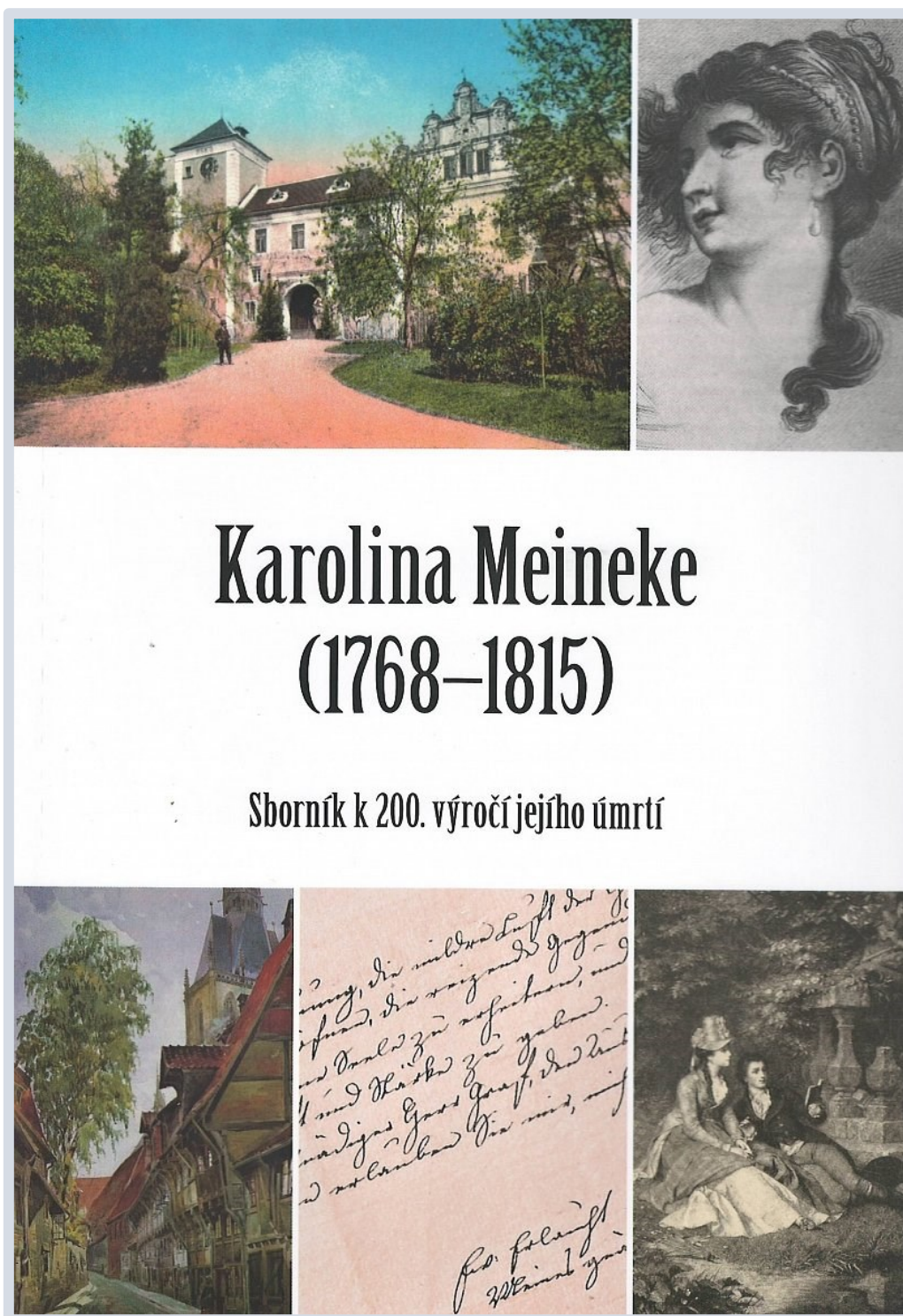
Karolina a Blansko

Blanenský zámek, dnešní podoba

Dnes se z romantického příběhu Karoliny a Williama stal žádaný prodejní artikl.

Blansko si v roce 2015 připomenulo dvě významná historická výročí - 110. výročí povýšení Blanska na město (1905), a světe div se - 200. výročí úmrtí Karoliny Meineke na blanenském zámku.

K tomuto výročí město uspořádalo cyklus přednášek a vydalo sborník prací nazvaný *Karolina Meineke (1768–1815)*.

Sborník obsahuje jednak některé starší texty, například revidované opětovné vydání překladu Karolininých dopisů z pera Vladimíra Poláka, dále rozšířenou verzi životopisné studie *Královský portrét bez zlaceného rámu*, ale také hned několik česky dosud nevydaných statí, kupříkladu překlad předmluvy T. G. Arundela k prvnímu anglickému vydání Karolininých dopisů z roku 1880, nebo tehdejší reakce britského tisku na ně.

V blanenském Monitoru z února 2015 jsem objevila tento inzerát a neubránila se úsměvu.

A kdo ví, co by si pomyslela nešťastná hrdinka tohoto příběhu?

Aktuálně v prodeji:
Ke 200. výročí úmrtí Karoliny Meineke jsou v prodeji následující suvenýry:
Svíčka Karolina Meineke – cena 60 Kč.
Hnek Karlina Meineke – cena 110 Kč.
Kalendář Blansko 2015 – Blanenské šlápěje Karoliny Meineke - nástěnný kalendář představuje ve 12 obrazech životní příběh Karoliny Meineke, od jejíhož úmrtí uběhne letos 200 let. Cena 85 Kč.
DVD Karolina Meineke – s životem Karoliny Meineke seznamují diváka dva filmy v produkci blanenského studia Audiovisual *Královský portrét bez zlaceného rámu* a *Vzdušné zámky*. Cena 150 Kč.

Inzerát v blanenském Monitoru